

Косович О. В.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

СУЧАСНА ФУТБОЛЬНА ТЕРМІНОЛОГІЯ ФРАНЦУЗЬКОЇ ТА АНГЛІЙСЬКОЇ МОВ: АНАЛІЗ ОСНОВНИХ ДЖЕРЕЛ ФОРМУВАННЯ

Стаття присвячена лінгвокультурологічному аналізу футбольної термінології французької та англійської мов, проведення якого в системах різних мов дає змогу простежити своєрідність процесу переходу загальноживаного слова у спортивний термін. У центрі даного дослідження перебувають футбольні терміни французької та англійської мов. У дослідженні продемонстровано, які тенденції властиві сучасній мові спорту, а також вирізняє основні способи формування спортивних термінів двох мов. Для аналізу було обрано футбол – один із найпопулярніших у світі видів спорту. А футбольна лексика – одна з найбільших складових спортивної термінології загалом. Матеріалом дослідження послужили тексти предметної галузі спорту французькою та англійською мовами, взяті з популярних спортивних сайтів і блогів, присвячених футбольній тематиці, електронні футбольні словники, розроблені спеціально для прихильників футболу, двомовні словники, а також дані практичних досліджень у царині спортивного дискурсу загалом і футбольного зокрема.

Авторка доходить висновку, що уявлення та цінності, які оточують футбол, сильно відрізняються залежно від культури та суспільства людей, які в нього грають або дивляться, обслуговують, коментують тощо, а також вказують основні способи формування спортивних термінів: метафоризація, асоціація, метонімія, антономазія, запозичення, жаргонізм.

Встановлено, що досліджені слова та вирази, які належать до терміносистеми футбольних ігор, можуть виражати одну й ту саму конкретну дію з м'ячем, але відрізняються експресивним забарвленням. Конотативний компонент зазначеного виду термінів складається з експресивних і прагматичних сем, які найчастіше передаються не за допомогою раціонально-логічної мови, а за допомогою емоційно-образної. Далеко не завжди можна легко знайти їхній аналог або підшукати адекватну їм заміну в мові перекладу. Отже, для досягнення успішної комунікації у сфері спорту також необхідні етнокультурні дослідження котнітивно-прагматичного аспекту досліджуваного дискурсу, способів його вербалізації та, узагальнивши емпіричні дані перекладацької практики у сфері спортивної діяльності на базі європейських мов, розробити нові моделі репрезентації спортивного дискурсу.

Спортивний дискурс стрімко розвивається і становить певний сегмент будь-якої національної мовної картини світу. Проблема вивчення способів адекватного розуміння в процесі міжкультурної спортивної взаємодії продовжує залишатися актуальною та перспективною в сучасному суспільстві, в якому спорт відіграє значну роль.

Ключові слова: футбольні терміни, термінологія, французька мова, англійська мова, англізми, запозичення, жаргонні слова, мовні засоби.

Постановка проблеми. Мова спорту є однією з лінгвістичних систем європейських мов, що найбільш активно розвивається. Простежити процес перетворення загальноживаного слова на спортивний термін дає змогу аналізу футбольних термінів у системах різних мов, так само як дає можливість вивчити джерела терміноутворення, характерні для цього мовного середовища. Відтак, ми отримуємо можливість спостерігати специфіку освоєння футбольної термінології в різних культурах і мовах [7; 8; 11]. Крім того, ми вважаємо, що лінгвокогнітивний і лінгвокультурологічний

аспекти спортивної комунікації є найменш вивченими сьогодні. Існує безліч питань, пов'язаних з теоретико-методологічним описом системи концептуальних домінант, з аналізом концептуальних моделей, за допомогою яких розуміється світ спорту.

Таким чином, у центрі нашого дослідження перебувають футбольні терміни французької та англійської мов. У своєму дослідженні ми намагаємося показати, які тенденції властиві сучасній мові спорту, а також продемонструвати основні способи формування спортивних термінів двох

мов. Для аналізу було обрано футбол – один із найпопулярніших у світі видів спорту. А футбольна лексика – одна з найбільших складових спортивної термінології загалом. Матеріалом дослідження послужили тексти предметної галузі спорту французькою та англійською мовами, взяті з популярних спортивних сайтів і блогів, присвячених футбольній тематиці [10], електронні футбольні словники, розроблені спеціально для прихильників футболу [3–5; 12; 18; 19; 21], двомовні словники [9; 17], а також дані практичних досліджень у царині спортивного дискурсу загалом і футбольного зокрема.

Виклад матеріалу. Отже, футбол є об'єктом пильної уваги маси людей усього світу, різного віку, будь-якої соціальної приналежності. Але уявлення і цінності, які його оточують, відрізняються залежно від культури людей, які в нього грають, дивляться, коментують тощо. Для кращого розуміння того, що відбувається, і отримання користі та задоволення від гри багатомовними учасниками ми робимо спробу вивчити існуючі на сьогодні терміни двох мов (французька та англійська), які є інтернаціональними для всього футбольного світу. Наша мета полягає в тому, щоб результати цього дослідження дали змогу виявити соціально-лінгвістичні та соціально-культурні причини розуміння спортивних термінів користувачами популярної гри та її гравцями, які розмовляють різними мовами. Оскільки феномен футболу набув всесвітнього визнання і користується величезною популярністю практично в усіх кутках світу, очевидно, що більшість сучасних мов створюють обширні словники, розроблені для того, щоб справлятися з усім тим, що стосується футболу. С. Йоханссон і К. Хофланд вважають, що мовне порівняння становить великий інтерес як у теоретичній, так і прикладній перспективі. Воно показує, що є спільним і що специфічним у мові, а отже, є важливим як для розуміння мов загалом, так і для вивчення мов, що порівнюються, окремо.

Футбольну термінологію ділять, як правило, на тематичні групи: назви спортсменів, назви рухів, прийомів, станів, положень, назви спортивного інвентарю, назви помилок, порушень, покарань, назви спортивного майданчика, його частин, назви типів і частин змагань. Ми у своєму дослідженні беремо терміни з різних груп, що становлять найбільший соціально-лінгвістичний і національно-культурний інтерес.

Існують різні версії класифікації спортивних термінів. В основу їхньої типології можна поставити традиційну лінгвістичну класифікацію тер-

мінів, що базується на ознаках термінів як слів або словосполучень певної мови. Терміни всередині свого термінологічного поля (у нашому випадку – футболу), як правило, однозначні: *faute* = *manquement à un règlement, à une règle de jeu geste contraire aux lois du jeu* (жест, що суперечить правилам гри, порушення правила); *foul* = *an unfair or invalid stroke or piece of play, especially one involving interference with an opponent* (неприйнятний хід або момент гри, часто пов'язаний із взаємодією супротивників) [17]. Але є й багатозначні терміни (ті, що мають два або більше значення в межах однієї терміносистеми): *but* – 1) *dans Presque tous les sports d'équipes où l'on se sert d'un ballon, endroit où l'on cherche à faire entrer le ballon;* 2) *point marqué quand le ballon atteint cet endroit* [9] (ворота; гол – 1) місце, куди прагнуть забити м'яч практично в усіх командних видах спорту, в яких його використовують; 2) забитий м'яч, що досяг цього місця); *goal* – 1) очко, забите в таких видах спорту, як футбол, коли гравець відправляє м'яч або інший предмет у певну зону, наприклад, між двома стійками; 2) у деяких видах спорту, *the area between two posts where players try to send the ball* (гол; ворота – 1) забитий м'яч у таких видах спорту, як футбол, коли гравець надсилає м'яч або інший предмет у певну зону, наприклад, між двома стійками; 2) у деяких видах спорту зона між двома стовпами, куди гравці намагаються відправити м'яч) [17]. Вільні словосполучення та стійкі словосполучення (зокрема фразеологічні, жаргонні): *la pression de l'adversaire* (тиск супротивника); *line of scrimmage* (лінія сутички); *need a goal* (потребувати гола); *fermer la boutique* (жарг. закінчувати гру). Терміни-словосполучення: *tir au but* (удар по воротах); *reprise de volée* (удар по м'ячу, що летить, доки той не торкнувся підлоги); *petit pont* (прокидання м'яча між ніг суперника); *passe aveugle* (сліпа передача м'яча); *bicycle kick* (удар у падінні через себе); *end zone* (гольова зона, зона захисту); *long ball* (довгий пас). Багатослівні терміни: *gants en peau de pêche* (воротар, який пропустив м'ячі у свої ворота); *man-toman marking* (персональна опіка). Аббревіатури: FIFA (ФІФА); UEFA (УЄФА); FC (ФК). Споконвічні терміни: *entraîneur*; *coach* (тренер). Запозичені терміни: *corner* (кутовий удар, кут поля), *penalty* (штрафний удар), *calico* (італійський футбол), *sombrero* (м'яке перекидання м'яча), *mercato* (трансфер гравців) – у французькій мові; *panna* (синонім англійському *nutmeg* – спроба провести м'яч між ніг суперника та захопити його з іншого боку), *trivela* (перехресний удар по м'ячу з вико-

ристанням зовнішньої сторони стопи, що дає м'ячу обертання, яке створює унікальну криву польоту), *catenaccio* (назва особливої італійської тактичної схеми у футболі з акцентом на обороні та скоєних тактичних фолох), *El Clásico* (вершина змагання, суперконтроль футбольного матчу) – в англійській мові. Гібридні, такі як французький термін *match nul* (нічия). Терміни – власні імена: *Panenka*, *Papinade*, *Arconada*. Однак для кожного виду спорту можуть додаватися спеціальні типи номінантів, метафор та образних виразів, характерні лише для даної тематики. Метою такої типології є впорядкування фактичного матеріалу для створення продуктивних конструктив у плані виявлення універсальної та національно-культурної специфіки спортивної номінації.

До невіддільних типологічних ознак сучасної спортивної термінології належить значна кількість запозичень, що притаманне більшості індоєвропейських мов. На думку Л. Деруа, спостерігається значний вплив англійської мови у відносно нових видах спорту, до яких належить, поряд з іншими, футбол, тоді як у більш ранніх видах спорту (боротьба, фехтування, більярд) англійська практично відсутня у французькій мові [2, с. 204]. Дослідження показують, що питання футбольної термінології – це насамперед питання англійських запозичень або ж перекладу таких, які пов'язані з англійським походженням гри. Французькі футбольні терміни, якщо вони перекладені, також є у своїй більшості прямим перекладом або калькою слів і словосполучень англійської мови. Наприклад, візьмемо терміни, що позначають позиції гравців на полі: *aile* = *wing* (крайній нападник), *avant* = *forward* (нападник), *ailier droit* = *right wing* (правий крайній нападник). А англійський термін *hat-trick* (три м'ячі, забиті одним гравцем в одному матчі) представлений у французькій мові як *coup-du-chapeau* або *tour-du-chapeau*. Навіть якщо французькі терміни не є повними кальками англійських термінів, вони майже завжди мають той самий очевидний зміст або метонімічний характер: *béton* = *strong defense* (сильна оборона).

Деякі англійські терміни проходять певну інтеграцію у французькій мові. Інтеграція може мати кілька форм: лексична, граматична, морфологічна та семантична. Аналіз статей із різних спортивних інтернет-сайтів французькою мовою показав, що найбільш широко запозичуваною лексичною категорією є іменники, які називають поняття або предмет, що легко перекладаються з однієї мови на іншу.

Грамматична інтеграція становить найбільшу складність для термінів, запозичених з інших мов. Так, французька мова, маючи поняття граматичного роду (чоловічий і жіночий), запозичує лексеми з англійської мови, яка не має категорії роду, накладає рід на запозичені терміни, щоб адаптуватися до французької граматичної системи: англійський термін *footballer* стає у французькій мові *footballeur* (чоловічий рід) або *footballeuse* (жіночий рід); англійський термін *defender* (захисник) – французькі *défenseur* (чоловічий рід) або *défenseuse* (жіночий рід). Морфологічна інтеграція має відношення до структури лексичної одиниці. Більшість лексем складається з кількох елементів – корені, префікси, суфікси. Кожна мова має свою власну систему комбінування слів. Англійські дієслова під час запозичення дотримуються морфологічних правил дієслівної парадигми французької мови. Вони адаптуються за допомогою суфікса першої групи відмінювання дієслів – *-er*: *block* – *bloquer* (блокувати); *dribble* – *dribbler* (вести м'яч); *feint* – *feinter* (робити фінт); *shoot* – *shooter* (бити по воротах).

Англійські дієслова не мають формальної ознаки дієслова для носіїв французької мови, що унеможливує їхнє відмінювання, а також піддаються транспозиції в іменники. Англійські дієслова *to shoot*, *to dribble*, *to lob*, *to match*, *to score*, *to tackle* у французькій мові є іменниками чоловічого роду *le shoot* (удар по воротах), *le dribble* (дриблінг), *le lob* (свічка), *le match* (матч), *le score* (рахунок, гол), *le tackle* (відбір, блокування). У процесі франсизації англійських термінів *dribble* і *tackle* відбувається процес спрощення груп приголосних. Так, із написання *dribble* у деяких випадках випадає /b/ (*drible*), а з написання *tackle* – /k/ (*tacle*), що не впливає на фонетичний склад цих термінів. З кінця XIX століття по теперішній час утворилося не так багато французьких футбольних термінів від іншомовних похідних основ. Дослідники відзначають близько 20-ти таких утворення в усьому корпусі спортивних термінів (приблизно три тисячі одиниць).

Зазначимо, що на початку 80-х років XX століття у Франції створили спортивну термінологічну комісію для захисту французької мови. У результаті замінили *shoot* на *tir* (удар, бити по воротах), *goalkeeper* на *gardien* (воротар), *dribbling* на *drible*. Залишилися тільки *le corner* і *le penalty*, хоча для *le corner* використовують також французький вираз *coup de pied de coin*.

Деякі терміни приходять у футбол з інших видів спорту. Так, англійське слово *to dribble* при-

ходить із баскетболу. А термін *boxer* з боксу означає у французькій мові відкидати м'яч кулаком. Додамо термін із регбі *talonnade* – бити по м'ячу п'ятою під час сутички.

Англійська футбольна мова поповнюється переважно лексикою з іспанської, італійської, французької мов. Наприклад: *sombrero* (м'яке перекидання м'яча), *catenaccio* (назва тактичної схеми у футболі), *ballon d'or* (золотий м'яч). Найпростішим випадком появи нового слова або виразу є наявність нової або наявної реалії, яка вже отримала своє найменування в рідній їй мові.

Жаргонний термін *bicyclette* (велосипед) має футбольне значення *tir de volée en extension où l'impulsion et le tir sont réalisés avec la même jambe; les 2 jambes se croisent alors dans les airs* (удар по м'ячу в падінні, коли поштовх та удар реалізуються з однієї й тієї самої ноги, обидві ноги потім перетинаються в повітрі) [Ibidem], а *boxer* (боксувати) = *renvoyer la balle d'un coup de poing qui se fait à l'aide des deux mains* (повернути м'яч ударом, який робиться обома руками).

Жаргонні терміни часто будуються на основі метафор. Метафори (мовленнєвий зворот, який полягає у вживанні слів і виразів у переносному значенні на основі аналогії, схожості, порівняння) характерні для всіх семантичних полів футбольної термінології, але найбільша їхня кількість у номінаціях гравців, команд, футбольного поля або його частин, технік гри й манерах подачі м'яча: *le mur* (букв. «стіна» – вибудовування гравців перед воротами в момент штрафного удару), *va aux pâquerettes* (букв. «піти по ромашках» – пропустити м'яч у ворота, кажучи про воротаря) трапляється рідше, ніж *il a des «gants en peau de pêche»* (букв. «у нього персикові рукавички» – воротар пропускає м'яч у ворота, не відбиваючи м'якого удару, м'яч прослизав по його руках, наче по персиковій шкірці, яка вважається особливо гладенькою); *bouffer la feuille* (букв. «з'їсти звіт по грі» – про гравця, який пропустив гольові подачі м'яча, що могли б принести перемогу його команді); *le portier* (букв. «портє» – воротар) у французькій мові. А в англійській: *goal poacher* (букв. «бракон'єр» – результативний нападник, який використовує будь-яку можливість для того, щоб забити гол зі штрафного майданчика суперника); *kill the ball* («гасити м'яч», тобто зупинити його ногою) або *killer ball / killer pass* (розрізний пас = пас, що досягає гравця в ідеальному місці та часі, що дає змогу йому легко забити гол); *cup-tied* (букв. «прив'язаний до кубка» – термін, що використовується для номінації гравця, який не може грати

в кубкових змаганнях після трансферу з іншого клубу впродовж того самого сезону; гравець може грати тільки за одну команду впродовж одного сезону); *between the sticks* (букв. «між паличками» – площа між двома стійками воріт; якщо м'яч «між паличками», значить, гол забито) [3; 18; 19; 21].

Значна кількість технічних та офіційних термінів створена на основі метафор, і вони вже не сприймаються як метафоричні: в англійській мові – *big box* (букв. «велика коробка») – штрафний майданчик; *anchorman* (ведучий програми) – півзахисник, який перебуває перед центральними гравцями, чия головна роль полягає в тому, щоб розбивати атаки супротивника; *dive* (пірнання) – симуляція; *frog* (жаба) – стискання м'яча між обома ногами та стрибок через витягнуту ногу супротивника; у французькій мові – *aile de pigeon* (крило голуба) – удар нижньою частиною ноги позаду себе таким чином, щоб боком підштовхнути м'яч уперед своєю п'яткою (рух ноги нагадує биття крила голуба); *le caviar* (ікра) – чудова подача м'яча; *béton* (бетон) – загальний термін для опису ультраоборонної тактики; *biscotte* (сухар) – жовта картка. Однак зауважимо також, що не всі метафори футбольної мови преси та вболівальників фіксуються словниками. Наприклад, французький термін *le but* (ворота) має кілька жаргонних синонімів: *la cage* або *le cageot* (клітка), *les caisses* (ящики, коробки). А терміни *cacahuètes* (арахіс), *caramels* (карамель, іриска), *pralinés* (праліне), *pétards* (петарда, гармата), *boulets* (ядро) позначають потужні удари гравців. Рух ніг під час удару по м'ячу може називатися *une bicyclette* (велосипед) або *un ciseau* (ножиці), *un café crème* (кава зі сливами), *un tic-tac* (тік-так), *un coup de foulard* (удар хусткою), *un coup de sombrero* (удар-сомбреро). Залежно від траєкторії польоту м'яча після удару по ньому кажуть *on tire en banane* (подавати м'яч по вигнутій траєкторії) або *une chandelle* (подавати м'яч «свічкою»). В англійській мові термін *a draw* (нічия) має синоніми *a tie*, *an equalizer*.

Конфлікт, війна, агресія, а також мир, театр і релігія лежать в основі багатьох метафор у футбольних культурах і мовах, хоча спостерігаються певні відмінності в частоті їхнього вживання та індивідуальні варіації використання. З огляду на те, що популярність футболу почала зростати в епоху воєн на рубежі XIX–XX століть, військова лексика часто трапляється у футбольній мові: *canonnier* (канонір, тобто гравець із потужною подачею), *boulet de canon* (постріл гармати), *fusiller le gardien* (обстріляти воротаря), *attaquer*

par l'aile (атакувати з флангу), *tuer le match* (вбити матч) – приклади з французької мови.

Метафори – номінації команд пов'язані часто з кольорами і тваринами: *Les Bleus* («Блакитні») – гравці команди Франції), *Les Canaris* («Канарки» – команда Нанта); *Les Diables rouges* («Червоні дияволи» – команда Бельгії); *The Reds* («Червоні» – футбольний клуб «Liverpool»); *the Yellow*s («Жовті» – команда «Hucknall Town»), а також є *the Bees* («Бджоли»), *the Wolves* («Вовки») тощо. Метафори в номінації гравців або метафори, що характеризують дії на полі, удари по м'ячу, іноді пов'язані з тваринами: *le renard* («лисиця» – атаквальний гравець, який шукає моменту для атаки); *la chèvre* («коза» – незграбний гравець); *tirer comme une mule* (бити по м'ячу, як віслук); *scorpion kick* («удар скорпіона» – акробатичний удар першого класу було названо так після його виконання Рене Ігітом 1995 року, коли той грав за Колумбію на стадіоні Уемблі проти Англії); *play like headless chicken* («грати, як безголові курчата», так кажуть про гравця або команду, які грають дуже швидко, без будь-якого контролю і плану).

Таким чином, можна стверджувати, що важливою складовою мовної картини світу є спортивна метафора, що розкриває суттєві сторони національного менталітету. Усі рівні мовної та дискурсивної організації (лексика, синтаксис, лексикографія, фразеологічний фонд тощо) у рамках спортивної тематики мають семіотичний потенціал для моделювання рис національного характеру. Мовна і спортивна картини світу пов'язані між собою системою категоріальних зв'язків, зумовлених національним світоглядом. У цьому значенні можна говорити про спортивну мовну картину світу для кожної окремо взятої лінгвокультури.

Метонімія – ще одне джерело терміноутворення двох мов, ще один спосіб збагачення термінологічного складу мов: *le milieu* (гравець центру поля), *l'international* (гравець національної збірної, який бере участь у міжнародних матчах), *back heel* (удар ногою з використанням задньої частини стопи (п'яти)); *the Reds thrashed the Blues* («Червоні» розгромили «Блакитних»). Цей стилістичний прийом часто використовується спортивними коментаторами і стосується як команд, так і гравців: *Les Bleus – The Blues* або *L'Equipe tricolore – The Tricolor Team* (про французьку збірну команду), *The Blues* (лондонський «Челсі») тощо.

На основі антономазії відбувається формування певної кількості футбольних термінів у французькій та англійській мовах. У французь-

кій мові: *Papinade* (удар у стилі Папена) – ножицеподібний удар, який прославив футболіста Жан-П'єра Папена; *Arconada* (удар у стилі Арконада). В англійській мові: *Panenka* (удар у стилі Паненка) – це спосіб виконання футбольного пенальті, за якого м'яч за навісною траєкторією підскакується у ворота, названий на честь Антоніна Паненка.

Висновки. Дослідивши футбольні терміни французької та англійської мов, ми спробували вказати основні способи формування спортивної лексики. Значна частина футбольних терміноодиниць є неоднорідною, велика кількість із них є загальноживаними словами, лексичні значення яких змінилися і стали виражати спеціальні поняття футболу. Основні способи утворення спортивних термінів: метафоризація, асоціація, іншими словами, смисловий розвиток слова або словосполучення за рахунок виникнення в них переносних значень з метою посилення експресивності, а також метонімія, антономазія, запозичення, жаргонізми.

Також ми дійшли висновку, щодо специфічних – диференціальних – особливостей термінології футбольного дискурсу слід зарахувати суб'єктивно-оцінний характер терміносистеми, що виявляється в тому, що в основу йменування того самого денотата покладено різні ознаки залежно від індивідуального сприйняття суб'єкта, який бере участь у комунікації. Останнє неминуче призводить до введення суб'єктивного елемента при означуванні, виникнення синонімів, okazionalizmів і авторських термінів. Цим фактом пояснюється і наявність емоційних та експресивно-оцінкових конотацій у значенні багатьох термінів, що традиційно вважається нетиповим для термінології та становить певну складність під час адекватного передання мовою перекладу смислового значення термінів. Так, досліджені слова та вирази, що належать до терміносистеми футбольних ігор, можуть виражати одну й ту саму конкретну дію з м'ячем, але відрізняються експресивним забарвленням. Конотативний компонент зазначеного виду термінів складається з експресивних і прагматичних сем, які найчастіше передаються не за допомогою раціонально-логічної мови, а за допомогою емоційно-образної. Далеко не завжди можна легко знайти їхній аналог або підшукати адекватну їм заміну в мові перекладу. Отже, для досягнення успішної комунікації у сфері спорту також необхідні етнокультурні дослідження когнітивно-прагматичного аспекту досліджуваного дискурсу, способів його вербалізації та, узагаль-

нивши емпіричні дані перекладацької практики у сфері спортивної діяльності на базі європейських мов, розробити нові моделі репрезентації спортивного дискурсу.

Спортивний дискурс стрімко розвивається і становить певний сегмент будь-якої національ-

ної мовної картини світу. Проблема вивчення способів адекватного розуміння в процесі міжкультурної спортивної взаємодії продовжує залишатися актуальною та перспективною в сучасному суспільстві, в якому спорт відіграє значну роль.

Список літератури:

1. Custis Sh. Spain 4 – Italy 0. URL: <https://www.thesun.co.uk/archives/news/725756/spain-4-italy-0/> (дата звернення: 11.03.2023).
2. Derooy L. L'emprunt linguistique. Paris: Les Belles Lettres, 1980. 485 p.
3. Euro 2016: the football snobs' dictionary. URL: <http://www.gq-magazine.co.uk/article/euro-2016-football-jargon-dictionary> (дата звернення: 29.03.2023).
4. Football Glossary. URL: <http://www.football-bible.com/soccer-glossary/letterc.html> (дата звернення: 29.03.2023).
5. French soccer terms – French football vocabulary. URL: <https://www.lawlessfrench.com/vocabulary/soccer/> (дата звернення: 13.03.2023).
6. Ingle S. Euro 2008: Russia v Spain – as it happened. URL: <https://www.theguardian.com/football/2008/jun/26/russiaspainlive> (дата звернення: 11.03.2023).
7. Johansson S., Knut H. Towards an English-Norwegian Parallel Corpus // Creating and Using English Language Corpora: papers from the Fourteenth International Conference on English Language Research on Computerized Corpora, Zürich 1993 / ed. by Udo Fries, Gunnel Tottie and Peter Schneider. Amsterdam: Rodopi, 1993. P. 25–37.
8. Kesnerová E. Argot du football – analyse comparative du lexique sub-standard des supporters Tchèques et Français. URL: <https://theses.cz/id/byzps3/?furl=%2Fid%2Fbyzps3%2F;lang=en> (дата звернення: 13.03.2023).
9. Larousse. URL: <http://www.larousse.fr/> (дата звернення: 28.03.2023).
10. Le site officiel du football européen. URL: <http://fr.uefa.com> (дата звернення: 19.03.2023).
11. Lewandowski M. The Language of Soccer – a Sociolect or a Register? // Язык, Комунікація, Інформація / red. P. Nowak, P. Nowakowski. 2008. № 3. P. 21–32.
12. Lexique du foot. URL: <http://gsce.footeo.com/page/lexique-du-foot.html> (дата звернення: 15.03.2023).
13. Ligas P. Parlez-vous le sportif? URL: <http://www.univr-lls.net/wp-content/uploads/2013/02/Parlez-vous-le-sportif.pdf> (дата звернення: 15.09.2023).
14. Liverpool beat Arsenal after titanic battle. URL: <http://www.smh.com.au/news/football/liverpool-beat-arsenal-after-titanic-battle/2008/04/09/1207420427200.html> (дата звернення: 11.03.2023).
15. Lutz T. Euro 2008: Portugal 2–3 Germany – as it happened. URL: <https://www.theguardian.com/football/2008/jun/19/euro2008.portugal1> (дата звернення: 11.03.2023).
16. Millar S. Cris bliss for Fergie. URL: <https://www.dailystar.co.uk/sport/football/68014/Cris-bliss-for-Fergie> (дата звернення: 11.03.2023).
17. Oxford Dictionaries. URL: <http://oxforddictionaries.com/> (дата звернення: 29.03.2023).
18. Sked J. A to Z: the best football words and phrases from around the world. URL: <https://inews.co.uk/essentials/sport/football/football-indepth/a-to-z-of-the-best-football-phrases-from-around-the-world/> (дата звернення: 12.03.2023).
19. Soccer Vocabulary. URL: http://www.privatecoaches.com/develop_a_vocabulary.htm (дата звернення: 15.03.2023).
20. The Linguistics of Football (Language in Performance) / ed. by E. Lavric, G. Pisek, A. Skinner, W. Stadler. Tübingen: Gunter Narr Verlag, 2008. 418 p.
21. Weeks Ch. Football Terminology. URL: http://www.fftoolbox.scout.com/football/football_terminology.cfm (дата звернення: 13.03.2023).
22. Yarmolinets L. G., Akhmetov S. M., Luchinskaya E. N., Terpelets Zh. A., Kunina M. N. Mega-discourse on the cognitive and ethno-cultural aspects of the problem of the functional and genre stratification of modern sport // Pertanika Journal of Social Sciences and Humanities. 2017. Vol. 25. № S. P. 125–136.

Kosovych O. V. MODERN FOOTBALL TERMINOLOGY IN FRENCH AND ENGLISH: ANALYSIS OF THE MAIN SOURCES OF FORMATION

The article is devoted to the linguistic and cultural analysis of football terminology in French and English, which in the systems of different languages allows us to trace the peculiarity of the process of transition of a common word into a sports term. This study focuses on football terms in French and English. The study

demonstrates what trends are inherent in the modern language of sports and identifies the main ways of forming sports terms in the two languages. Football, one of the most popular sports in the world, was chosen for the analysis. And football vocabulary is one of the largest components of sports terminology in general. The research material was based on texts in the field of sports in French and English taken from popular sports websites and blogs dedicated to football, electronic football dictionaries developed specifically for football fans, bilingual dictionaries, as well as data from practical research in the field of sports discourse in general and football discourse in particular.

The author concludes that the ideas and values surrounding football vary greatly depending on the culture and society of the people who play or watch it, serve it, comment on it, etc., and also indicates the main ways of forming sports terms: metaphorisation, association, metonymy, antonymy, borrowing, jargon.

It has been established that the studied words and expressions belonging to the football game terminology can express the same specific action with the ball, but differ in expressive colouring. The connotative component of this type of terms consists of expressive and pragmatic semes, which are most often conveyed not by means of rational and logical language, but by means of emotional and figurative language. It is not always easy to find their analogue or find an adequate replacement in the target language. Therefore, in order to achieve successful communication in the field of sports, it is also necessary to conduct ethnocultural research into the cognitive and pragmatic aspect of the discourse under study, the ways of its verbalisation and, having summarised the empirical data of translation practice in the field of sports activities based on European languages, to develop new models of sports discourse representation.

Sports discourse is developing rapidly and constitutes a certain segment of any national linguistic picture of the world. The problem of studying the ways of adequate understanding in the process of intercultural sports interaction continues to be relevant and promising in the modern society in which sport plays a significant role.

Key words: *football terms, terminology, French language, English language, anglicisms, borrowings, slang words, linguistic means.*